

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Puidutööstuse Äriplaan 2018

Karl Kask

31. oktoober 2017, Tallinn

www.sorainen.com

Kes me oleme?

- Juhtiv regionaalne äriõigusele spetsialiseerunud advokaadibüroo täielikult integreeritud kontoritega
Eestis, Lätis, Leedus ja Valgevenes
- 1995. aastal rajatud büroos töötab rohkem kui **180** advokaati, juristi ja maksukonsultanti
- Võitnud **23** rahvusvahelist õigusauhinda 6-lt prestiižselt õigusväljaandelt ja andmebaasilt

Ettevõtete äridünaamikat arvestavad juriidilised ja maksualased lahendused

10 integreeritud regionaalset õigustöörühma

Kindlustus
 Kinnisvara- ja ehitusõigus
 Konkurentsioigus ja turegulatsioon
 Maksu- ja tollioigus
 Pangandus- ja finantsõigus
 Restruktureerimine, saneerimine ja pankrotioigus
 Suhtlemine riigiga ja haldusõigus
 Teenuse- ja kaubanduslepingud
 Vaidluste lahendamine
 Äriõigus ning ühinemised ja ülevõtmised

6 ärivaldkonda

Energeetika ja üldhuviteenused
 Finantsteenused ja kindlustus
 Kinnisvara ja ehitus
 Meditsiin ja bioteadus
 Telekommunikatsioon, meedia ja tehnoloogia
 Toiduainetööstus, põllumajandus ja metsandus

SRÜ/Venemaa asjade nõustamisvaldkond

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Keskkonnaõigus on kesksel kohal Euroopa Liidu õiguses.

Keskkonnaõigus on tänaseks kesksel kohal Eesti õiguses.

Süstemaatiline liigitus Riigi Teatajas:

- Jäätmekäitlus (4 seadust)
- **Keskkonnakaitse (24 seadust)**
- Maavarad, maaõigus (7 seadust)

Keskkonnakaitsele on tööstuste tegevusele oluline mõju.

Mõju avaldub juba keskkonnamõjuga tegevuse kavandamise etapis (n. detailplaneeringute ettevalmistamine, finantseerimine).

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Olulised keskkonnakaitsega seotud seadused

- Keskkonnaseadustiku üldosa seadus - *üldpõhimõtted*
- Planeerimisseadus – *planeeringute kehtestamine, enamus vaidlustest*
- Looduskaitse seadus - *looduskaitsealased piirangud*
- Kmh ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus - *keskkonnamõju hindamine*
- Keskkonnavastutuse seadus - *keskkonnakahju vältimine ja heastamine*
- Keskkonnatasude seadus - *saastetasu, loodusvarade kasutamine*
- Tööstusheite seadus - *saastamise ja jäätmetekke vähendamine*
- Veeseadus – *vee erikasutus*
- Metsaseadus – *metsanduse suunamine ja korraldamine, raie*

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Olulised keskkonnaõiguse põhimõtted

- Ettevaatuspõhimõte – *keskkonnaseadustiku üldosa seadus*
- Vältimispõhimõte – *keskkonnaseadustiku üldosa seadus*
- Saastaja maksab – *keskkonnatasude seadus, keskkonnavastutuse seadus*
- Parima võimaliku tehnika kasutamine – *tööstusheite seadus*

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Ettevaatuspõhimõte

- Keskkonnariski tuleb kohaste ettevaatusmeetmetega vähendada
- Keskkonnariskiga tegevuste suhtes otsuste tegemisel tuleb välja selgitada nende tegevuste mõju keskkonnale (KMH, KSH)
- Ettevaatusprintsipi kohaldamine eeldab keskkonnahäiringu või selle piisava tõenäosuse tuvastamist (**RK 3-3-1-74-16**)
- Natura-ala puhul tuleb keskkonnamõju hinnata isegi siis, kui esineb vaid võimalus, et projektiga kaasneb oluline keskkonnamõju (**RK 3-3-1-88-15**)

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Vältimispõhimõte

Keskkonnaohtu või olulist häiringut tuleb taluda vaid siis, kui:

- Tegevus on vajalik ülekaaluka avaliku huvi tõttu
- Puudub mõistlik alternatiiv
- Ohu või häiringu vähendamiseks on võetud vajalikud meetmed
- Kui tegevus põhjustab keskkonnaohtu, tuleb vältimispõhimõtte alusel loa kooskõlastamisest eelduslikult keelduda (**RK 3-3-1-37-15**)

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Saastaja maksab

- Sellest põhimõttest lähtub nii keskkonnatasu, kui kahju heastamine
- Keskkonnatasu on keskkonna kasutusõiguse hind, mis jaguneb:
 - loodusvara kasutusõiguse tasu
 - saastetasu
- Nn. röövpüügi kaasus: keskkonnale, kui avalikule hüvele tekitatud kahju eest hüvitise nõudmiseks peab kahju olema tekkinud, kuid vette tagasilastud eluvõimeline kala ei saa vähemalt eeldatavasti keskkonnale kahju tekitada (**RK 3-2-1-158-16**).

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Parim võimalik tehnika

- *Tehnika* tähendab kasutatavat tehnoloogiat
- *Parim* tähendab tõhusaimat keskkonna kaitset
- *Võimalik tehnika* tähendab mõistlikul viisil kättesaadavat nüüdisaegset tehnikat, mis kulusid ja eeliseid arvestades on majanduslikult ja tehniliselt vastuvõetav ning tagab keskkonnanõuete parima täitmise
- Praktikas tekitab kõige rohkem vaidlusi „*võimalik tehnika*“, eeskätt majanduslik põhjendatus ja tehnikast saadav tegelik kasu keskkonnale

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Vaidlused kohtus

Puidutööstust puudutavaid keskkonnavaidlusi on olnud vähe.

Peamised keskkonnavaidlused on seotud:

- Kaevandamine, kaevandamisload
- Tuulepargid, tuuleparkide müra
- Looduskaitsetised piirangud kinnistutel, sh. Natura-2000
- Keskkonnamõju hindamine, sh. hindamise piisavus
- Detailplaneeringu kehtestamine või kehtestamata jätmine

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Keskmine vaidleja

- Ettevõtja, kelle soovitud detailplaneeringut KOV ei kehtesta
- Kinnistuomanik, keda ettevõtja poolt kavandatav tegevus mõjutab
- Kaebeõigus keskkonnaasjades oli varem tavalisest kaebeõigusest oluliselt laiem
- Riigikohus on seoses keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kehtestamisega kaebeõigust tõlgendanud varasemast kitsamalt (**RK 3-3-1-8-15**)
- Seda suundumust tuleb tervitada, nn. kiusukaebusi on vähem.

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Tüüpilised seisukohad kohtus

- Tegevus (n. tehas) ei sobi kokku olemasoleva miljööga
- Rikutakse omandiõigust
- Rikutakse era- ja pereelu puutumatust
- Rikutakse õigust puhtale elu- ja looduskeskkonnale
- Piisavalt pole uuritud põhjavee kasutamise seotud mõjutusi
- Suureneb oluliselt liikluskoormus
- Ehitised võivad hakata valgust varjama
- Väheneb piirnevate kinnistute turuväärtus

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

- Kaalutud ei ole alternatiivseid asukohti ja võimalusi
- Kaalutud on üksnes null-alternatiivi (mitte midagi tegemise võimalust)
- Kavandatav tegevus ei loo lisandväärtust (n. piisavalt töökohti)
- DP kehtestamise otsus on motiveerimata
- Kohalik omavalitsus ei ole vastanud ettepanekutele ja vastuväidetele
- Kaebaja ettepanekuid ja vastuväiteid ei ole arvestatud

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Kohtute olulisemad seisukohad

- Planeerimismenetluse eesmärk on erimeelsuste lahendamine ja avalikku huvi arvestav tasakaalustatud lahenduse saavutamine (**RK 3-3-1-87-08**)
- Omavalitsusüksus peab planeerimismenetluses konsensust otsima ning püüdma põrkuvaid huve ühildada, kuid see ei saa toimuda igavesti (**RK 3-3-1-23-16**)
- Planeerimisotsused peavad olema igakülgselt põhjendatud, kuna tegemist on ulatusliku kaalutlusruumiga otsustega (**RK 3-3-1-87-08**)

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

- Kui detailplaneeringuga reguleeritakse eraõiguslikule isikule kuuluva maa kasutamist, ei ole keskkonnamõju hindamisel kohustuslik kaaluda alternatiivseid asukohti väljaspool planeeritavat ala (**RK 3-3-1-87-08**)
- Eraõiguslikust isikust maaomanik või arendaja peab maa kasutamist kavandades arvestama kehtestatud üldplaneeringuga ja sellega, et üldplaneeringut mõjuva põhjusega muuta ei saa (**RK 3-3-1-87-08**)
- Oluline diskretsiooniviga võib olla see, kui kohalik omavalitsus omistab majanduslikele ja sotsiaalsetele mõjudele keskkonnamõjudega võrreldes suurema kaalu (**RK 3-3-1-54-03**)

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

- Planeeringu algataja poolt planeeringu koostamisele kulutatud summad ei tohi takistada muude oluliste aspektide arvesse võtmist. Vastasel juhul oleks kahjustatud demokraatlik otsustusprotsess (**RK 3-3-1-54-03**)
- Eriti hoolikalt tuleb põhjendada selliseid planeeringuotsuseid, millega kitsendatakse isikute maakasutuse ja ehitamise õigust (**RK 3-3-1-37-04**)
- Kui olemasolev informatsioon ei ole piisav õiguspärase ja õiglase otsuse tegemiseks, peab kohalik omavalitsus planeeringu koostajat ja puudutatud isikuid kasutades koguma täielikumat teavet (**RK 3-3-1-42-02**)

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

- Tuulegeneraatoritest lähtuvad mõjutused (sh. müra) on seotud lähiümbruse elanike õigusega tervise ja omandi kaitsele, samuti õigusega eraelu puutumatusel (RK 3-3-1-15-16).
- Sama võib tegelikult öelda kõikide müra tekitavate objektide, mitte ainult generaatorite kohta.
- Projekti osadeks jagamise teel ei tohiks arendajal olla võimalik vabaneda keskkonnamõju hindamise kohustusest (RK 3-3-1-11-15)

Puidutööstus vs keskkonnaõigus

Nõuanded lähtudes kohtupraktikast

- Keskkonnamõjuga tegevuse kavandamisel tutvustada eelnevalt kehtiva üldplaneeringuga ja kõikide looduskaitsepiirangutega
- DP ja ehitusprojektiga seotud kulused ei hüvitata, kui DP jääb kehtestamata
- DP kehtestamist (sh. kohtus) nõuda ei saa
- Keskkonnamõjuga tegevuse kavandamisel väldi võimaluse korral Natura-2000 alade ja looduskaitsealadega piirnemist
- Kohus annab üldjuhul õiguse keskkonnakaitse eesmärkidest lähtudes

Täna Teid kuulamast!

Karl Kask

Nõunik, vandeadvokaat

Toiduainetööstuse, põllumajanduse, metsanduse SG

karl.kask@sorainen.com

ESTONIA

Pärnu mnt 15
10141 Tallinn
phone +372 6 400 900
estonia@sorainen.com

LATVIA

Kr. Valdemāra iela 21
LV-1010 Riga
phone +371 67 365 000
latvia@sorainen.com

LITHUANIA

Jogailos 4
LT-01116 Vilnius
phone +370 52 685 040
lithuania@sorainen.com

BELARUS

ul Internatsionalnaya 36-1
220030 Minsk
phone +375 17 306 2102
belarus@sorainen.com

www.Sorainen.com

